

Sygn. akt I ACa 1431/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Tomasz Szabelski

Sędziowie: SA Dorota Ochalska - Gola

SA Joanna Walentkiewicz – Witkowska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2017 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **W. G. i G. K.**

przeciwko **A. P. i J. B.**

o zapłatę

na skutek apelacji powodów i pozwanego A. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 14 kwietnia 2016 r. sygn. akt X GC 363/14

1. z apelacji pozwanego A. P. zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

„1. oddala powództwo;

2. zasądza solidarnie od W. G. i G. K. na rzecz A. P. kwotę (...) (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

3. nie obciąża powodów kosztami zastępstwa procesowego J.

B..”

2. oddala apelację powodów;

3. zasądza solidarnie od W. G. i G. K. na rzecz A. P. kwotę (...) (dziewięć tysięcy dwieście czterdzieści dziewięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1431/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym przez obie strony wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2016 roku w sprawie z powództwa W. G. i G. K. przeciwko A. P. i J. B. o zapłatę kwoty 76.979 złotych

Sąd Okręgowy w Łodzi X Wydział Gospodarczy:

1. zasądził od A. P. na rzecz W. G. i G. K. kwotę 76.979 zł. wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych od dnia 20 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 3.617 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;
3. nie obciążył powodów kosztami procesu na rzecz J. B.;
4. nakazał ściągnąć od A. P. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 3.849 zł. tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Rozstrzygnięcie powyższe zapadło na tle ustaleń faktycznych, z których najistotniejsze są następujące:

Pozwany A. P. był członkiem zarządu (pełnił funkcję prezesa zarządu) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. od momentu powstania spółki tj. od 21 sierpnia 2001 roku.

W 2006 roku spółka (...) pozostawała w trudnej sytuacji finansowej. Na koniec 2006 roku miała stratę w wysokości 330.716,69 zł, natomiast na koniec grudnia 2007 roku stratę w wysokości - 156.637,38 zł. Uchwałą Zgromadzenia Wspólników (...) sp. z o.o. w likwidacji" zatwierdzono bilans finansowy spółki za rok obrachunkowy 2007.

Już w 2006 roku wystąpiła sytuacja, uzasadniająca zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...). Majątek spółki nie wystarczał na zaspokojenie wierzycieli. Zarząd spółki nie zgłosił wniosku, nie chcąc narażać się na utratę zleceń od swoich kontrahentów oraz mając nadzieję na poprawę sytuacji finansowej. Zarząd nie wszczywał również postępowań sądowych, dotyczących należności spółki (...) od jej kontrahentów z powodu braku środków na pokrycie opłat sądowych.

W dniu 3 grudnia 2007 roku pomiędzy spółką (...), a powodami- jako wspólnikami P.U.P. „K.G.K." w Ł. została zawarta umowa cesji wierzytelności, na mocy której spółka (...) przeniosła na powodów wierzytelność w wysokości 53.680 zł brutto, przysługującą spółce od Zakładów (...) S.A., jednakże cesja została odwołana pismem z dnia 27 grudnia 2007 roku.

W dniu 29 sierpnia 2007 roku Zakłady (...) dokonały na rzecz spółki (...) zapłaty kwoty 42.090 złotych, a 2 stycznia 2008 roku wpłaty kwoty 58.584,40 złotych z tytułu wynagrodzenia za wykonanie łączącej te firmy umowy.

Powodowie, jako wspólnicy spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Usługowo Produkcyjne K.G.K. s.c. w Ł. wykonywali dla spółki (...) dokumentację montażową oraz dozоровą na wymianę kolektora pary świeżej etap I Nr rurociągu 113 w Zakładach (...). Usługa została wykonana i przyjęta bez zastrzeżeń i powodowie w dniu 2 sierpnia 2007 roku wystawili spółce (...) fakturę VAT nr (...) na kwotę 37.820 zł z 30-dniowym terminem płatności (tj. do dnia 2 września 2007 roku), z czego została uregulowana jedynie kwota 22.000 zł. Do zapłaty pozostała kwota 15.820 zł.

Ponadto powodowie wykonywali dla spółki (...) prace projektowe dla zadania nr 703 pod nazwą budowa stacji redukcyjno-schładzającej 10/4 MPa nr III. Także ta usługa została wykonana i przyjęta bez zastrzeżeń, na podstawie czego powodowie w dniu 3 grudnia 2007 roku wystawili spółce (...) fakturę nr (...) na kwotę 53.680 zł z 35-dniowym terminem płatności (tj. do dnia 8 stycznia 2008 r.), która nie została uregulowana.

W dniu 14 kwietnia 2008 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. jednogłośnie podjęło uchwałę nr 1/2008 o rozwiązaniu spółki, zaś na likwidatora spółki powołano J. B., wskazując że oświadczenia woli w imieniu spółki w likwidacji składać będzie każdy z likwidatorów samodzielnie. Powyższa uchwała została zgłoszona do Krajowego Rejestru Sądowego.

W dniu 31 lipca 2008 roku pomiędzy A. P., M. P., J. B., a S. J. została zawarta umowa sprzedaży udziałów (...) sp. z o.o. w likwidacji, na mocy której S. J. nabył 100 udziałów spółki za łączną cenę 500 zł. W dniu 31 lipca 2008 roku. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki (...) sp. z o.o. w likwidacji podjęło uchwałę nr 1/2008 o zmianie

umowy spółki- tj. zmianie siedziby spółki na W.; uchwałą nr 2/2008, na mocy której odwołano dotychczasowego likwidatora w osobie J. B. oraz uchwałą nr 3/2008, na mocy której na likwidatora spółki powołano S. J..

Prawomocnym wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2008 roku, sygn. akt XII GC 59/08 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XII Wydział Gospodarczy zasądził od (...) sp. z o.o. na rzecz W. G. i G. K. solidarnie kwotę 15.820 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 3 września 2007 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 3.191 zł tytułem kosztów procesu. W oparciu o powyższy tytuł wykonawczy powodowie wszczęli postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł., które było prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi- K. P. pod sygn. akt Km 1988/08. Postępowanie to zostało umorzone na podstawie art. 824 § 1 p. 3 k.p.c. wobec bezskutecznej egzekucji.

Natomiast prawomocnym wyrokiem z dnia 4 czerwca 2008 roku, sygn. akt XIII GC 457/08 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XIII Wydział Gospodarczy utrzymał w mocy w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym dnia 14 marca 2008 roku w sprawie o sygn. akt XIII GNc 580/08, zasądzający od (...) sp. z o.o. na rzecz powodów solidarnie kwotę 53.680 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 9 stycznia 2008 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.288 zł tytułem kosztów procesu. W oparciu o powyższy nakaz zapłaty powodowie złożyli przeciwko (...) sp. z o.o. wniosek o zabezpieczenie u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi- K. P. (sygn. akt Km 656/08). Pismem z dnia 11 maja 2009 roku Komornik poinformował, że nie ustalono żadnych składników majątkowych dłużnika podlegających egzekucji i stwierdził brak możliwości wyegzekwowania należności.

W dniu 4 stycznia 2011 roku powodowie- W. G. i G. K. złożyli w Sądzie Rejonowym dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi II Wydziale Cywilnym wniosek wraz z zawezwaniem pozwanych do próby ugodowej. Wobec niestawiennictwa pozwanych do zawarcia ugody nie doszło.

Pismem z dnia 11 grudnia 2013 roku, skierowanym do J. B. oraz z dnia 20 grudnia 2013 roku pełnomocnik powoda W. G. wezwał pozwanych do zapłaty kwot: 15.820 zł, 53.680 zł, 3.191 zł oraz 4.288 zł wraz z ustawowymi odsetkami- w terminie do dnia 31 grudnia 2013 roku- pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

Powodowie w dniu 7 maja 2008 roku złożyli do Prokuratury Rejonowej Ł. w Ł. zawiadomienie o popełnieniu na ich szkodę przestępstwa oszustwa przez A. P.. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, V Wydziału Karnego z dnia 6 grudnia 2013 roku A. P. został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Spółka (...) nie złożyła w Urzędzie Skarbowym za lata 2009 - 2014 zeznań o wysokości osiągniętego dochodu, deklaracji dla podatku od towarów i usług, deklaracji rocznych o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy. Dokumentacja (...) spółki (...) prowadzona była przez biuro (...). Posiadana przez nią dokumentacja za lata 2004 - 2008 oddana została do utylizacji.

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał na podstawie powołanych dokumentów. Na rozprawie w dniu 31 marca 2016 roku Sąd oddalił wniosek pełnomocnika strony pozwanej o odroczenie rozprawy z powodu nieobecności A. P., spowodowanej chorobą oraz oddalił wniosek pełnomocnika strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z zeznań stron na okoliczność sytuacji finansowej spółki (...), zgłoszony w odpowiedzi na pozew, odwołując się do treści przepisu art. 242 k.p.c.

Ustalone okoliczności faktyczne skłoniły Sąd Okręgowy do uwzględnienia powództwa wobec A. P. i jego oddalenia wobec J. B..

Sąd Okręgowy poddał szczegółowej analizie przesłanki odpowiedzialności członków zarządu oraz likwidatora spółki, wynikające z treści art. 299 § 1 k.s.h. i przyjął, że w rozpoznawanej sprawie wierzyciele wykazali istnienie zobowiązania (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł., przedstawiając prawomocne wyroki sądowe w sprawach XII GC 59/08 Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi oraz XIII GC 457/08 tego Sądu. Powodowie wykazali także, że egzekucja prowadzona przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. okazała się bezskuteczna. Sąd meriti skonstatował, że odpowiedzialność na zasadach określonych w art. 299 k.s.h. ponoszą osoby będące członkami zarządu w czasie

istnienia zobowiązania, którego egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna, a także likwidator spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który pełnił tę funkcję w czasie istnienia zobowiązania.

A. P. pełnił funkcję prezesa zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. od chwili powstania spółki, tj. od 19 lipca 2001 roku do czasu jej rozwiązania- tj. do 14 kwietnia 2008 roku. Funkcję tę pełnił również w okresie powstania zobowiązań spółki wobec W. G. i G. K. oraz w czasie prowadzenia bezskutecznej egzekucji wobec spółki. Wierzytelność powodów wynikała z faktur za wykonane na rzecz spółki usługi, z których pierwsza wymagalna była od dnia 3 września 2007 roku, zaś druga od dnia 9 stycznia 2008 roku.

W dniu 14 kwietnia 2008 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki (...) podjęło uchwałę nr 1/2008 o rozwiązaniu spółki, zaś na likwidatora spółki powołana została pozwana- J. B.. W dniu 31 lipca 2008 roku uchwałą nr 2/2008 odwołano J. B. z funkcji likwidatora, a na jej miejsce powołano S. J..

Zdaniem Sądu Okręgowego powodowie wypełnili obowiązek dowodowy obciążający ich z mocy art. 299 § 1 k.s.h., tj. wykazali posiadanie roszczenia przeciwko spółce, bezskuteczność egzekucji oraz legitymację procesową bierną pozwanych. Z kolei na pozwanych spoczywał ciężar udowodnienia przesłanek egzoneracyjnych. Pozwani, wnosząc o oddalenie powództwa, powołali się na brak winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, podnosząc że mimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Wskazali również, że spółka wszczęła postępowanie likwidacyjne, które mogło doprowadzić do uzyskania środków finansowych, niezbędnych na pokrycie chociażby części długów bez konieczności narażania się na obowiązek zapłaty ewentualnych kar umownych. Natomiast odnośnie do odpowiedzialności likwidatora- pozwana podniosła, że w chwili powołania jej na likwidatora istniała już wierzytelność spółki i toczyło się postępowania sądowe, zaś sytuacja finansowa spółki (...) była zła już od 2006 roku, a więc dużo wcześniej przed powołaniem jej na tę funkcję.

Sąd przyjął, że kondycja finansowa spółki zaczęła się pogarszać już w 2006 roku, spółka już wtedy nie posiadała wystarczającego majątku na pokrycie należności, czyli dużo wcześniej niż podjęto decyzję o wszczęciu postępowania likwidacyjnego i przed powołaniem na likwidatora pozwanej J. B.. Brak winy w niezgłoszeniu wniosku o upadłość nie może polegać na nadziei na wpływy i zyski. Subiektywna ocena sytuacji majątkowej spółki nie świadczy o braku winy. Szkoda poniesiona przez wierzycieli spółki, którzy stali się nimi w chwili, gdy od samego początku spółka nie miała majątku na zapłatę długu, co do zasady pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z niezłożeniem w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości.

Sąd I instancji uznał za nieudowodnione twierdzenia pozwanych, że powodowie nie ponieśli szkody, bo nawet w przypadku zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki we właściwym czasie nie doszłoby do spłaty zobowiązań wobec powodów. Twierdzenia o braku możliwości zaspokojenia roszczeń powodów Sąd uznał za niewiarygodne również w świetle dokonania przez Zakłady (...) w sierpniu 2007 roku i w grudniu 2007 roku wpłat należności w wysokości 42.090 złotych i 58.584,40 złotych z tytułu wynagrodzenia za wykonanie umowy. Spółka posiadała zatem środki na zaspokojenie roszczeń powodów, lecz zaniechała zapłaty. Prezes, wobec ponawianych żądań powodów zawarł umowę cesji wierzytelności z Zakładami (...), a następnie cesję tę odwołał, pomimo posiadania wiedzy o wymagalnych, niezapłaconych wierzytelnościach powodów.

W konkluzji Sąd przyjął, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie, że pozwany A. P. bez swej winy nie zgłosił we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości.

W ocenie Sądu I instancji pozwana wykazała, że brak wystąpienia przez nią z wnioskiem o ogłoszenie upadłości w czasie pełnienia przez nią funkcji likwidatora, ze względu na okoliczności sprawy, nastąpiło bez jej winy i nie pozostaje w związku przyczynowym z faktem braku zaspokojenia wierzytelności powodów. J. B. była likwidatorem spółki (...) w okresie od 14 kwietnia 2008 roku do 31 lipca 2008 roku, a zatem zaledwie 4 miesiące. Gdyby nawet w tej dacie wystąpiła z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, to powodowie i tak nie uzyskaliby zaspokojenia, a to wobec stanu majątkowego spółki - w tym czasie nie posiadała majątku, a jej kapitał był ujemny.

Sąd Okręgowy przyjął także, że roszczenie powodów, wbrew zarzutom strony pozwanej, nie było przedawnione. Na gruncie odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. przyjmuje się, że termin trzech lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, rozpoczyna swój bieg od dnia bezskuteczności egzekucji. Dla powodów termin przedawnienia rozpoczął swój bieg od dnia 17 grudnia 2008 roku (data wydania przez Komornika postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji) i został przerwany przez złożenie w dniu 4 stycznia 2011 roku wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. Przedawnienie biegnie na nowo począwszy od momentu zakończenia tego postępowania tj. od dnia 20 kwietnia 2011 roku. Trzyletni termin przedawnienia upłynąłby zatem w dniu 20 kwietnia 2014 roku. Pozew w niniejszej sprawie złożony został w dniu 26 marca 2014 roku, a zatem przed jego upływem.

Odwołując się do treści przepisu art. 73 § 2 k.p.c. Sąd I instancji przyjął, że wniesienie w dniu 26 marca 2014 roku pozwu przez jednego ze współników spółki cywilnej było skuteczne również względem drugiego z nich i przerwało bieg terminu przedawnienia w stosunku do obydwu powodów, pomimo przystąpienia do procesu przez drugiego z powodów na jego dalszym etapie.

Na zasądzoną przez Sąd a quo kwotę 76.979 zł, złożyły się:

- 15.820 zł oraz 3.191 zł- zasądzone prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawie sygn. akt XII GC 59/08,
- 53.680 zł oraz 4.288 zł- zasądzone prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, w sprawie sygn. akt XIII GC 457/08 utrzymującym w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 14 marca 2008 roku (sygn. akt XIII GNc 580/08).

Zasądzając odsetki od należności głównej w wysokości odsetek ustawowych od dnia 20 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty Sąd przyjął, że pozwany pozostawał i pozostaje w opóźnieniu w spełnieniu swojego świadczenia od tej daty. Powodowie żądali zasądzenia odsetek ustawowych i żądania tego nie zmienili w toku procesu, mimo zmiany przepisów dotyczących odsetek, wprowadzonej ustawą z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1830), wobec tego Sąd zasądził odsetki wg stopy odsetek ustawowych, o jakich mowa w art. 359 § 2 k.c. W pozostałym zakresie powództwo o odsetki zostało oddalone. Sąd uznał, że pierwszym momentem, w którym pozwani mogli powziąć wiadomość o dochodzonej należności był wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, skierowany przez powodów do Sądu Rejonowego dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi. Jedyną pewną datą, odnoszącą się do tego postępowania, była data odbycia się posiedzenia pojednawczego, tj. 20 kwietnia 2011 roku, podczas którego nie doszło do zawarcia między stronami ugody.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c. Pozwany A. P., jako strona przegrywająca sprawę jest zobowiązany zwrócić powodom koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na poniesione przez powodów koszty procesu w kwocie 3.617 zł złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika powodów w kwocie 3.600 zł ustalone zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013 r., poz. 490 j.t.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Natomiast w pkt. 3 wyroku Sąd, na podstawie art. 102 k.p.c., orzekł o nieobciążaniu powodów kosztami procesu na rzecz J. B..

Ponadto w pkt 4 wyroku, na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 98 k.p.c., Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego A. P. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 3.849 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w postaci opłaty od pozwu.

Powód W. G. zaskarżył wyrok Sądu I instancji w zakresie punktu 2, zrucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

art. 233 §1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego oraz dokonanie jego oceny w sposób nieodpowiadający zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, poprzez uznanie, że pełnienie przez pozwaną funkcji likwidatora spółki (...) zaledwie przez okres 4 miesięcy oraz przeprowadzony dowód z rachunku zysków i strat, z którego wynika osiągnięcie przez w/w spółkę na koniec roku 2006 straty w wysokości -330.716,69 zł, zaś na koniec roku 2007 straty w wysokości -156.637,38 zł, udowodniały zaistnienie przesłanek z art. 299 § 2 k.s.h. uwalniających ją od ponoszenia osobistej odpowiedzialności za zobowiązania spółki w okresie pełnienia przez nią funkcji likwidatora spółki, co w efekcie doprowadziło do oddalenia przez sąd powództwa w stosunku do jej osoby;

art. 233 §1 k.p.c. w związku z art. 316 §1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku w sposób nieodpowiadający zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, wyłącznie na podstawie okoliczności hipotetycznych, których wystąpienie nie zostało przez pozwaną J. B. udowodnione w toku prowadzonego postępowania sądowego, a co najwyżej uprawdopodobnione, a w konsekwencji uznanie, że w stosunku do pozwanej J. B. skutecznie wykazano istnienie przesłanek określonych w art. 299 § 2 k.s.h., uwalniających ją od ponoszenia osobistej odpowiedzialności za zobowiązania spółki w okresie pełnienia przez nią funkcji likwidatora spółki, a w efekcie oddalenia przez sąd powództwa w stosunku do jej osoby.

2. naruszenie przepisów prawa materialnego:

art. 299 1 k.s.h., a w konsekwencji art. 299 § 2 k.s.h. w związku z art. 6 k.c., poprzez jego zastosowanie i w efekcie błędne przyjęcie, że pozwana J. B. udowodniła istnienie przesłanek określonych w art. 299 § 2 k.s.h. tj. że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nastąpiło nie z jej winy oraz wierzyciel pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości tejże spółki nie poniósł szkody, co doprowadziło do oddalenia przez sąd powództwa w stosunku do niej;

art. 299 1 k.s.h. a w konsekwencji art. 299 §1 k.s.h., poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że pozwana J. B. nie ponosi osobistej odpowiedzialności za zobowiązania spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, które istniały w czasie powołania jej do pełnienia funkcji likwidatora tejże spółki,

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od A. P. i J. B. solidarnie na rzecz W. G. i G. K. kwoty 76.979 zł wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych od dnia 20 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty;

Pozwany A. P. w wywiedzionym środku zaskarżenia zarzucił:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 214 k.p.c., art. 214 1 k.p.c. poprzez oddalenie jego wniosku o odroczenie terminu posiedzenia sądowego, w sytuacji gdy usprawiedliwił swą nieobecność na rozprawie, przedkładając zaświadczenie lekarskie wystawione przez biegłego lekarza sądowego,

2) naruszenie przepisów prawa procesowego art. 299 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. i art. 217 § 1 i § 3 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie strony pozwanej przy błędnym przyjęciu przez Sąd, że wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy zostały wyjaśnione i ustalone, w sytuacji gdy z przyczyn obiektywnych brak było po stronie pozwanego możliwości przedłożenia stosownych dokumentów księgowych, dotyczących sytuacji finansowej firmy (...), a jedynym dowodem na wykazanie okoliczności egzoneracyjnych pozwanego było przesłuchanie stron,

- uchybienia powyższe w efekcie pozbawiły stronę pozwaną możliwości dowodzenia jej twierdzeń

3) naruszenie przepisu art. 242 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, skutkujące przedwczesnym oddaleniem wniosku pozwanych o odroczenie terminu posiedzenia sądowego,

4) naruszenie przepisu art. 72 § 1 pkt 1 oraz przepisu art. 72 § 2 k.p.c. w związku z art. 866 k.p.c. (choć oczywiście chodzi o k.c.) poprzez ich niezastosowanie i uznanie przez Sąd I instancji, że po stronie powodów nie zachodzi współuczestnictwo konieczne przy błędnym zastosowaniu przepisu art. 73 § 2 k.p.c., a tym samym uznanie, że powodowie wykazali legitymację procesową czynną,

5) naruszenie przepisu art. 442 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, że w sprawie nie nastąpiło przedawnienie roszczenia powodów z uwagi na brak legitymacji procesowej czynnej,

6) naruszenie przepisu art. 366 k.c. w związku z art. 73 § 2 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że zobowiązanie solidarne stanowi wypadek współuczestnictwa jednolitego,

7) błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, że po stronie powodów występuje zobowiązanie solidarne,

8) naruszenie przepisu art. 299 § 2 k.s.h. poprzez błędne przyjęcie dokonane z naruszeniem przepisu art. 233 k.p.c., że w stosunku do pozwanego nie zachodzą przesłanki egzoneracyjne, objęte dyspozycją wskazanego przepisu, w szczególności przesłanka, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego, wierzyciel nie poniósł szkody.

Pozwany wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z zasądzeniem od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji pozwanego oraz zasądzenie od niego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zasadna okazała się apelacja pozwanego i skutkowałą zmianą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w kierunku postulowanym w apelacji, a to na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.. Natomiast niezasadna okazała się apelacja powodów i podlegała oddaleniu w całości, a to na podstawie art. 385 k.p.c.

Na wstępie należy wskazać, że Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy i czyni je podstawą własnego orzekania.

W pierwszej kolejności rozważenia wymagały zarzuty zawarte w punktach 4-7 apelacji pozwanego, bo to one skutkowałą dokonaniem zmiany rozstrzygnięcia Sądu I Instancji.

Kluczowym zagadnieniem w sprawie było rozstrzygnięcie charakteru prawnego współuczestnictwa wspólników spółki cywilnej i ocena skuteczności wytoczenia powództwa przez jednego ze wspólników spółki.

W toku procesu dla ustalenia charakteru współuczestnictwa łączącego wspólników spółki cywilnej powodowie odwołali się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 roku w sprawie II CK 249/03. Z kolei pozwany wskazywał na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2011 roku w sprawie III CZP 130/10, zgodnie z tezą której wspólnik spółki cywilnej nie jest legitymowany do dochodzenia wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego wspólników tej spółki.

Porządkując ten wątek rozważań Sąd Apelacyjny odwołuje się do poglądów zawartych w dwóch kolejnych orzeczeniach Sądu Najwyższego, dzielając jego wywody.

Po pierwsze: w postanowieniu z dnia 8 listopada 2012 roku w sprawie I Cz 154/12 Sąd Najwyższy wskazał, że ze względu na przewidzianą w art. 864 k.c. solidarną odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki, w sprawie

przeciwko wspólnikom spółki po stronie pozwanych zachodzi współuczestnictwo materialne, które nie jest jednak ani współuczestnictwem koniecznym, ani jednolitym w rozumieniu przepisów art. 72 § 2 i art. 73 § 2 k.p.c. Natomiast w sprawie, w której wspólnicy spółki cywilnej dochodzą wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego wspólników spółki cywilnej, po ich stronie zachodzi współuczestnictwo materialne konieczne w rozumieniu art. 72 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c., będące równocześnie współuczestnictwem jednolitym, o którym mowa w art. 73 § 2 k.p.c.

Po drugie: w wyroku z dnia 11 października 2013 roku w sprawie I CSK 14/13 Sąd Najwyższy wskazał, że przepisy art. 855 § 2 i 866 k.c. odnoszą się wprost tylko do prowadzenia spraw spółki i dokonywania przez nią czynności prawnych. Czym innym natomiast jest pytanie o to, w jaki sposób należy w obrocie prawnym oznaczyć spółkę cywilną. Zgodnie z utrwalonym w literaturze i orzecznictwie poglądem, należy uznać, że w obrocie prawnym w tym w procesie, spółkę cywilną można oznaczyć tylko poprzez wskazanie wszystkich współników, zważywszy że spółka cywilna jest jednostką organizacyjną, która nie posiada zdolności prawnej, a tym samym w obrocie nie może występować pod innym oznaczeniem, gdyż to co nazywamy spółką cywilną nie posiada własnej odrębnej od współników osobowości (zob. uchwała 7 sędziów SN, III CZP 111/95 z dnia 26 stycznia 1996 r., OSNC 1996/5/63, wyrok SN I CK 191/03 z dnia 7 listopad 2003 r., nie publ.). Jeżeli w procesie dochodzona jest wierzytelność, która wchodzi do majątku wspólnego współników to należy wskazać wszystkich współników, bo to oni mają podmiotowość i zdolność sądową. Powód, jeżeli twierdzi, że chciał dochodzić wierzytelności na rzecz majątku wspólnego spółki cywilnej, czy krócej rzecz ujmując na rzecz spółki cywilnej, powinien jako stronę wskazać współników spółki cywilnej, dodając że działają oni w takiej właśnie formie.

Czym innym jest natomiast to, kto w imieniu spółki prowadzi proces. Dopiero w tej ostatniej kwestii można sięgnąć po przepisy dotyczące prowadzenia spraw i reprezentacji spółki cywilnej. Brak prawidłowego oznaczenia w pozwie spółki cywilnej poprzez wskazanie jej współników, a wskazanie w to miejsce tylko jednego współnika prowadzi do wniosku, że proces toczy się z udziałem innego podmiotu, a wykonanie wyroku nie doprowadzi do tego, że w majątku spółki cywilnej znajdzie się kwota zasądzona na rzecz tylko jednego współnika.

Z tego względu, wystąpienie z pozwem tylko przez jednego współnika spółki cywilnej, który żąda tylko w swoim imieniu zasądzenia wierzytelności, wchodzącej w skład jej majątku prowadzi do wniosku, że wierzytelność taka zamiast zostać zasądzona na rzecz majątku wspólnego współników (majątku spółki) musiałaby zostać zasądzona na rzecz tylko jednego współnika takiej spółki. Wskazuje to dobitnie, że bez oznaczenia w pozwie prawidłowo spółki cywilnej, jako powoda, czyli wskazania danych wszystkich współników, proces toczyłby się z udziałem podmiotu, któremu nie przysługuje dochodzona w pozwie wierzytelność. Z tego względu brak podstaw dla uznania, że współnikowi spółki cywilnej przysługuje legitymacja czynna do dochodzenia w swoim imieniu zapłaty wierzytelności, która wchodzi w skład majątku wspólnego współników spółki cywilnej.

Taka właśnie sytuacja zaistniała w rozpatrywanej sprawie. W. G. wystąpił z roszczeniem przeciwko pozwanym nie wskazując, że działa także w imieniu swojego współnika. Nigdzie w uzasadnieniu pozwu nie ma informacji na temat formy organizacyjnej prowadzonej działalności, nie ma śladu, że współnik powoda o procesie wiedział i nie sprzeciwiał się wystąpieniu z akcją do sądu. Dopiero na skutek złożenia odpowiedzi na pozew i powołania przez pozwanych okoliczności znanych im z przebiegu sprawy karnej zostało wykazane, że powód prowadzi działalność w formie spółki cywilnej, a jego współnikiem jest G. K.. Dopiero wtedy pojawił się też wniosek o zawiadomienie G. K. o toczącym się procesie i wezwanie go do wzięcia udziału w sprawie (wniosek z dnia 22 lipca 2014 roku) z modyfikacją żądania poprzez zasądzenie solidarnie od pozwanych solidarnie na rzecz powodów kwoty 76.979 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami.

Postanowieniem z dnia 24 lipca 2014 roku Sąd Okręgowy zawiadomił o toczącym się procesie G. K., który w dniu 13 sierpnia 2014 roku złożył oświadczenie o wstąpieniu do procesu w charakterze powoda. Choć taka konstrukcja procesowa w zaistniałej sytuacji wydaje się być wątpliwa, postępowanie toczyło się dalej z udziałem obu współników spółki cywilnej.

W związku z powyższymi rozważaniami Sąd Apelacyjny odmiennie niż Sąd Okręgowy ocenił skutki wniesienia pozwu w dniu 26 marca 2014 roku przez jednego ze współników spółki cywilnej, a w konsekwencji odmiennie także ocenił podniesiony zarzut przedawnienia roszczenia.

Przypomnieć trzeba, że w sprawie, w której wspólnicy spółki cywilnej dochodzą wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego współników spółki cywilnej, po ich stronie zachodzi współuczestnictwo materialne konieczne w rozumieniu art. 72 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c., będące równocześnie współuczestnictwem jednolitym, o którym mowa w art. 73 § 2 k.p.c. Odwołując się do uregulowania z art. 73 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy przyjął, że wniesienie pozwu przez jednego ze współników spółki cywilnej jest skuteczne względem drugiego z nich. Poza powołanymi wyżej argumentami przeciwnymi dodatkowo należy podnieść, że w chwili wniesienia pozwu przez W. G. nie można mówić o współuczestnictwie w procesie, bo wtedy jeszcze drugi ze współników w procesie nie występował. Natomiast ta konstrukcja sprawiła, że Sąd Apelacyjny rozpoznał apelację powodów, mimo że formalnie apelację wniósł jedynie W. G..

Strony procesu zgodnie wskazywały, że w analizowanych okolicznościach faktycznych w grę wchodzi trzyletni termin przedawnienia, który swój bieg rozpoczął 17 grudnia 2008 roku, następnie został on przerwany przez złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej (4 stycznia 2011 roku) i biegł na nowo od zakończenia tego postępowania tj. od dnia 20 kwietnia 2011 roku. Trzyletni termin przedawnienia upłynął w dniu 20 kwietnia 2014 roku. G. K. wstąpił do procesu dopiero w dniu 13 sierpnia 2014 roku, a żądanie zasądzenia należności na rzecz obu współników pojawiło się wraz z wnioskiem o zawiadomienie w dniu 22 lipca 2014 roku. Dopiero od 13 sierpnia 2014 roku można mówić o skutecznym wytoczeniu powództwa przez obu współników spółki. Tak więc pozwany zasadnie wskazywał na upływ trzyletniego terminu przedawnienia dochodzonego roszczenia, zanim w procesie pojawili się obaj wspólnicy spółki cywilnej.

Powołanie się przez Sąd Okręgowy przy rozważaniu charakteru współuczestnictwa na konstrukcję art. 366 k.c. jest o tyle chybione, że przepis ten dotyczy solidarności dłużników, natomiast w analizowanej sytuacji chodzi o współuczestnictwo po stronie wierzycieli. Tu żadna solidarność nie wchodzi w grę, bo brak ku niej podstaw prawnych.

Zasadność omówionych zarzutów zawartych w apelacji pozwanego A. P. była wystarczająca do podjęcia stanowczego rozstrzygnięcia, uwzględniającego jego apelację. Na marginesie tylko Sąd Apelacyjny wskazuje na bezzasadność pozostałych zarzutów zawartych w apelacji pozwanego. Nieuwzględnienie wniosku o odroczenie rozprawy, z zastosowaniem reguły z art. 242 k.p.c. oraz oddalenie wniosku o przesłuchanie strony pozwanej nie budzi wątpliwości, a Sąd Okręgowy nie dopuścił się w tym względzie żadnych uchybień. Argumentację Sądu Okręgowego Sąd Apelacyjny podziela, wskazując nadto za Sądem Najwyższym, że nieobecność strony wywołana długotrwałą chorobą nie uzasadnia odroczenia rozprawy, jeżeli w okolicznościach sprawy wniosek o odroczenie rozprawy stanowi nadużycie praw procesowych (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 roku w sprawie III CZP 78/13(OSNC 2014/9/87)) Tak właśnie należało potraktować kolejną nieobecność pozwanego.

Wobec przyjęcia, że roszczenie dochodzone przez powodów, jako współników spółki cywilnej, uległo przedawnieniu zbędne okazało się czynienie szczegółowych rozważań co do ostatniego zarzutu, zawartego w apelacji A. P. oraz zarzutów zawartych w apelacji powodów, zmierzających do uwzględnienia powództwa także wobec J. B.. Wszystkie te zarzuty -tak co do naruszenia prawa procesowego, jak i materialnego- należało uznać za niezasadne. Stąd apelacja powodów została w całości oddalona.

Zmiana rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, dokonana na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. skutkowałą zmianą wyroku w części obejmującej koszty procesu, poza rozstrzygnięciem dotyczącym kosztów zastępstwa procesowego J. B., bowiem nie zostało ono zaskarżone. Na podstawie art.98 § 1 i 3 k.p.c. Sąd zasądził solidarnie od powodów na rzecz A. P. 3617 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego ustalonych zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. 2013. 461.) oraz uwzględnił opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Sąd Apelacyjny zasądził także solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kwotę 9.249 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c.). Na kwotę tę złożyły się: opłata od apelacji 3.849 złotych oraz 5.400 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego, które odpowiadają stawkom wynikającym z § 2 pkt.6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 poz. 1800).